

Socknen i cyberrymden

Några tankar om en webbportal för språk, kultur och historia i regionerna

Erik Persson, LDC, Lunds universitet

Currently, there is a plethora of web-based research resources and databases available to scholars as well as to the general public interested in scholarly information on a specific geographic location, such as one's place of living or birth. Many of these resources, published on the web by research institutions, archives, museums, libraries etc., are, however, quite difficult to find through the web search engines most people use to navigate the web, nor is there any generally well-known link collection or other point of access from which all such resources easily can be spotted. Below, it is argued that some kind of web portal with a location-oriented user interface is needed to facilitate access to these resources and recent work on a prototype of such a portal is described, targeting primarily web sites that present research into language, culture, and history situated into a regional or local context. Taking its cue from how data are stored in most Swedish archives and museums, the article identifies the parish ('socken') as the natural primary focus of a location-oriented user interface and discusses both text-based and map-based variants of such an interface. In an appendix various data sources and candidate participants of a portal are listed and briefly described.

Keywords: humanities computing, web portals, geographic information systems, digital archives, digitization, library information systems, museum information systems

I dagens globala, högteknologiska och hyperföränderliga samhälle kan man intressant och paradoxalt nog notera ett stort och till synes även ökande intresse bland allmänheten för allt som rör det lokala och jordnära, historien, kulturarvet, dialekten, hembygden, naturen, platsen eller trakten man är sprungen från eller bor på.¹ Detta intresse förefaller löpa som en röd tråd genom många populära företeelser och fenomen från släktforskning, folkmusik, folkdans och trädgårdsodling till det enorma genomslag som TV-program om historiska händelser och förlopp och populärhistoriska framställningar av författare som Peter Englund och Herman Lindqvist fått. Att "söka sina rötter" har blivit ett begrepp – och ett livslångt intresse för många människor. Denna idéskiss handlar om ett sätt att från de kulturvårdande myndigheternas och institutionernas sida på webben möta ett sådant brett intresse – och samtidigt tillgodose forskarvärldens behov av ökad och enklare tillgänglighet till viktigt källmaterial. Att öka förståelsen bland allmänheten för humaniora och humanistisk forskning och de skatter och värden som dessa har att förvalta och besinna är också en möjlig positiv sidoeffekt av ett sådant företag.

De reservoarer ur vilka de språkhistoriska och historiska vetenskaperna öser står huvudsakligen att finna i bibliotekens, museernas och arkivens värld, vari så att säga vårt "kollektiva minne" förvaras. De senaste åren har dessa institutioner kommit att etablera sig alltmer påtagligt på webben med informativa webbsidor och mer eller mindre lättanvända sökmotorer som ger en bredare publik tillgång (som dock kan begränsas av inloggningsförfaranden) till delar av deras samlingar av olika slag. I flera fall har ambitiösa digitaliseringsprojekt dragits igång, t.ex. vid *Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund (DAL)*, där stora delar av arkivets omfattande samling av sedeslappar² med bebyggelse- och naturnamn nu skannats in och gjorts tillgängliga och sökbara över webben. Nyligen har också ett liknande projekt initierats för arkivets inte mindre omfattande samlingar av dialektord (Lundblad 2009). De idéer och tankar som presenteras i föreliggande uppsats växte för övrigt fram under arbetet med utvecklingen av denna dialektordsapplikation.

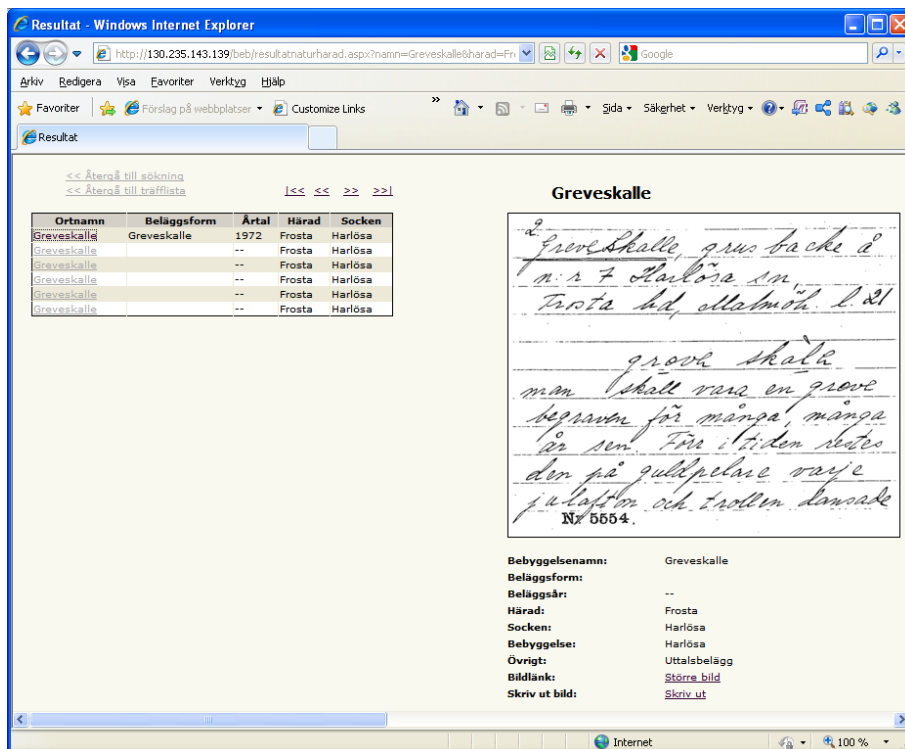
Gemensamt för mycket av den information som härbärgeras vid sådana institutioner är att den är lokalt förankrad, att den har en viss proveniens, varigenom den är knuten till en viss ort eller socken. Föremål i ett

museum kommer någonstans ifrån, kanske från en utgrävning, en kyrka eller annan byggnad eller en viss fyndplats. Kyrkböcker härrör från en socken, dialektord är insamlade sockenvis, bebyggelse- och naturnamn är givetvis knutna till en specifik plats o.s.v. Naturligen innehåller sökgränssnittet mot digitaliserade arkiv- eller fynddata därför en möjlighet att söka sockenvis. I flertalet fall ingår socknarna i härader eller städer som i sin tur ingår i landskap, vilka därför också utgör naturliga begrepp i ett sådant geografiskt baserat sökgränssnitt. Och i väldigt många fall är också användaren, vare sig det rör sig om en lekman eller en forskare, just intresserad av data med anknytning till en viss plats eller socken.

Sockenindelningen, liksom härads- och landskapsindelningen, har givetvis ändrats en hel del under historiens gång (Almquist 1917-23; Lagerstedt 1973), men det finns inom de olika disciplinerna väl inarbetade rutiner för hur den geografiska klassificeringen skall göras, vanligen med utgångspunkt från förhållandena i slutet av 1800-talet. Praxis kan härvidlag skilja sig något åt mellan de olika vetenskapsgrenarna och även inom dessa, liksom det ibland kan dyka upp besvärliga gränsfall, men dessa komplikationer faller utanför ramarna för denna studie.

Ett problem som idag möter den lokalhistoriskt intresserade är att hitta allt relevant material som rör en viss plats och som finns gömt i en rad olika databaser på olika webbplatser. De mest använda sökmotorerna som *Google*, *Bing* och *AltaVista* är här till begränsad hjälp, eftersom de inte söker i databaser utan endast på *HTML*-taggad text på webbsidor samt i vissa dokumenttyper såsom *PDF*- och *Word*-filer. Efter hand bygger många användare upp ett bibliotek av hyperlänkar till de mest frekvent använda databaserna, men också en professionell forskare med stor datorvana kan lätt förbigå någon relevant databas, som kanske ligger litet vid sidan av hans egentliga forskningsområde, men som, om han hade utnyttjat den, kunnat berika hans forskning med nya infallsvinklar, idéer, exempel och belägg. Dessutom är det både tidsödande och krångligt att hoppa mellan olika webbplatser och sökmotorer.

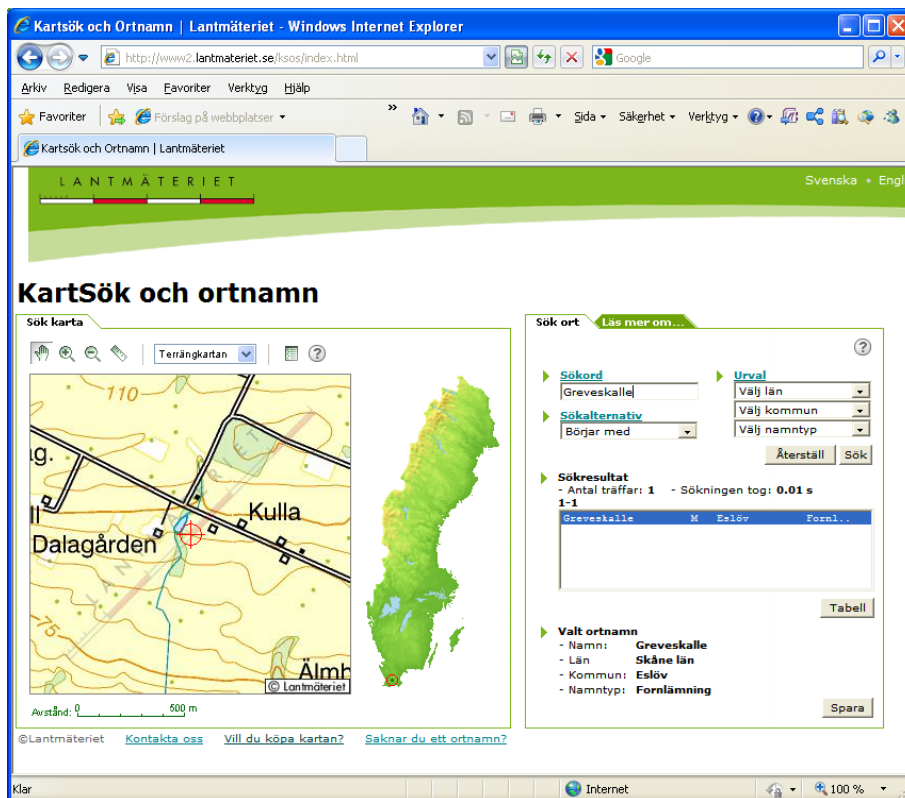
Låt oss illustrera problematiken med ett enkelt exempel. En användare har upptäckt *Dialekt- och ortnamnsarkivets* söksida för ortnamn (<http://130.235.143.139/beb>) och hittar här vid naturnamnsökning fascinerande information om en gravhög Greveskalle i Harlösa socken (Figur 1).



Figur 1. Sökresultat från Dialekt- och ortnamnsarkivets ortnamnsapplikation

Han blir intresserad och vill veta mer och "googlar" och får då ytterligare någon träff på *Institutets för språk och folkminnen* webbsidor, som dock inte visar sig ge så mycket mer väsentlig information än den han redan inhämtat. Han konstaterar snabbt att på kartorna hos *Eniro* och *Hitta.se* finns inte Greveskalle utsatt.

Den vanlige användaren har nu knappast någon aning om var han skall vända sig för att hitta mer upplysningar om den tydligen sägenomspunna gravhögen Greveskalle. Hade han istället för att söka sig till de mer välkända *Eniro* eller *Hitta.se* utnyttjat lantmäteriets mindre kända söktjänst *Kartsök* (www2.lantmateriet.se/ksos/index.html) hade han snabbt kunnat informera sig om var Greveskalle finns någonstans i geografien (Figur 2).

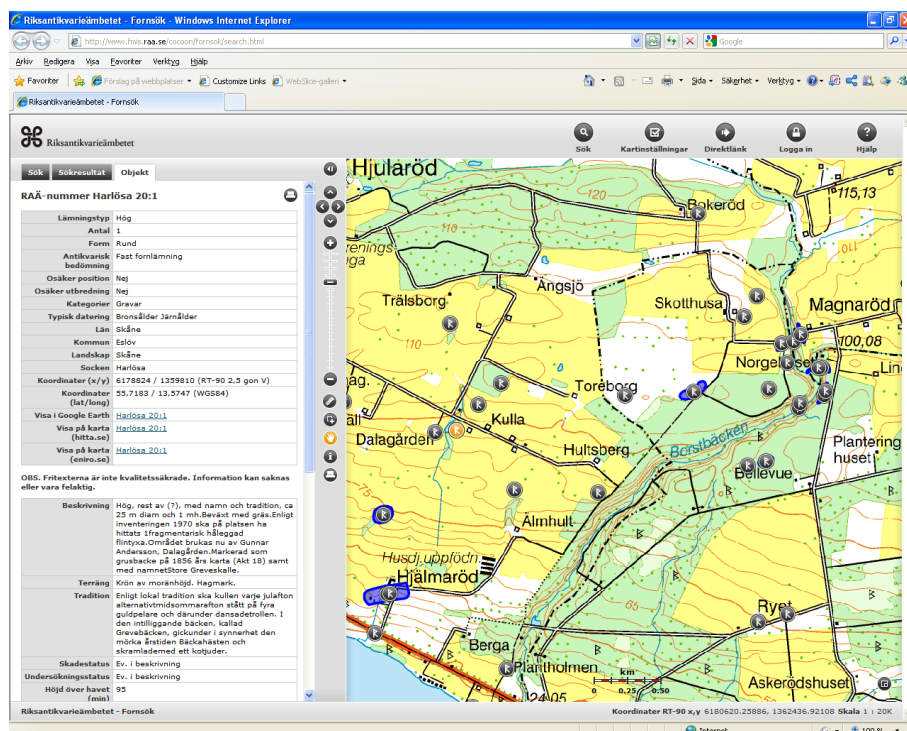


Figur 2. Lantmäteriets kartsökningstjänst Kartsök.

Och om han hade ägt kännedom om *Riksantikvarieämbetets* avancerade samsöktjänst *Kringla* (www.kringla.nu) eller dess databas över fornlämningar *Fornsök* (www.raa.se/cms/fornsok/start.html), hade han inte bara enkelt kunnat få reda på var mer exakt Greveskalle är belägen, utan även fått sig till livs fler fantasieggande detaljer om Greveskalle som fornlämning och föremål för allehanda egendomlig lokal sägenbildning (Figur 3), inklusive ett inskannat utdrag ur en fornminnesforskarens anteckningsbok.

Exemplet skulle kunna utvidgas med ytterligare sökningar i olika databaser och andra källor, men det väsentliga här är inte att klargöra hur man finner all information om Greveskalle som finns tillgänglig på webben, om man vet var och hur man skall söka, utan att visa att den

språk-, kultur- och lokalhistoriskt relevanta informationen ofta döljer sig på ställen som inte är så lätta att hitta för gemene man och understundom inte heller för forskaren inom ett visst gebit. I dagens specialiserade forskningsvärld är man t.ex. som språkforskare kanske inte alltid så bevandrad i arkeologernas eller etnologernas olika favoritverktyg på webben – och vice versa.



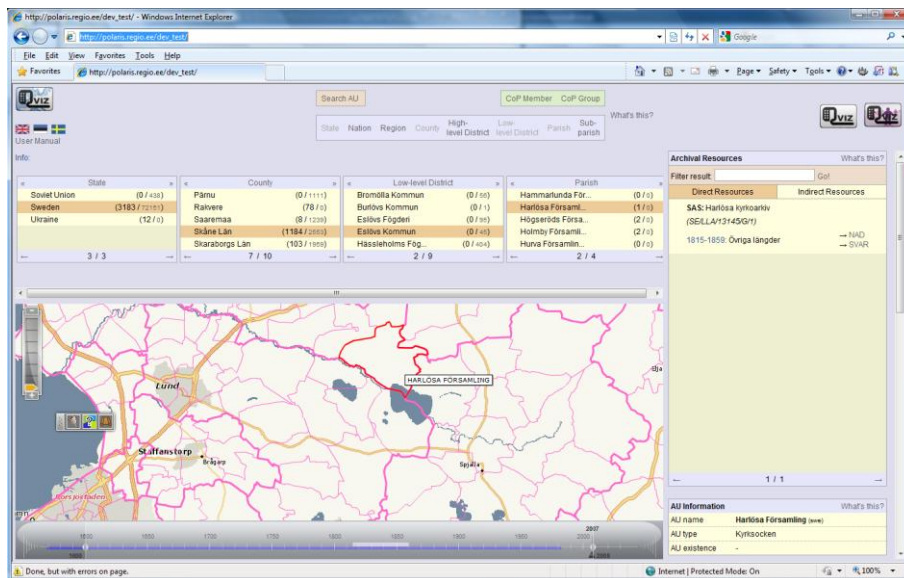
Figur 3. Riksantikvarieämbetets applikation Fornsök för fornminnes-sökning.

Vad som behövs tycks alltså vara någon form av "portal", där en användare via ett enhetligt meny- eller flikbaserat användargränssnitt enkelt kan ta del av information om språk, folkminnen, kultur, historia m.m. för en viss valbar region eller plats (normalt socken) från olika källor (arkiv, museer, bibliotek m.m.). I en sådan portal skulle data från en rad olika webbplatser och databaser kunna integreras relativt väl, även

om man inte kan förvänta sig att de skall ge slutanvändaren ett helt homogent intryck. Man kan här dra nytta av den utveckling som på senare år ägt rum inom området ”innehållsaggregering” (”content aggregation”), en utveckling som bl.a. kommer till synes i diverse tekniker och teknologier för portalutveckling och i s.k. ”mashups”, där data av olika typ sammanställs från olika källor på en och samma webbplats eller webbsida. Parentetiskt kan det påpekas att ”mashups” ofta nämns som en av nyckelkomponenterna i ”Web 2.0”, d.v.s. den andra generationen av ”World Wide Web” (O’Reilly 2005; Governor, Hinchcliffe & Nickull 2009).

Även om det idag förekommer en mängd forskning och utveckling inom ABM-området (ABM = arkiv, bibliotek, museer) kring sökgränssnitt, metasökningar, ontologier, märkning o.s.v., tycks det inte ha utvecklats någon direkt motsvarighet till den typ av lokalhistorisk portalapplikation som vi här är ute efter. Två ambitiösa och i sammanhanget åtminstone delvis relevanta forskningsprojekt är dock EU-projektet *QVIZ* och det norska *Dokumentasjonsprosjektet*, åt vilka det därför kan vara värt att ägna några ord.

QVIZ (www.qviz.eu) är ett av *EU* finansierat samarbetsprojekt mellan diverse akademiska institutioner och näringslivsintressenter (Albornos *et al.* 2008). Projektets mål är att skapa en gemensam ”point of entry” mot Europas olika arkiv via ett användargränssnitt baserat på kartor och en tidsaxel. Inom ramarna för projektet har man utvecklat en prototyp till ett användargränssnitt (Figur 4).



Figur 4. Prototyp till användargränssnittet för QVIZ (*polaris.regio.ee/dev_test*).

QVIZ-projektets syften överlappar delvis med det som föreliggande studie föreslår, men skiljer sig också i många avseenden härifrån: Endast arkivresurser inkluderas (i QVIZ-prototypen länkas till en del material i *Riksarkivet*), medan vi i vårt förslag vill inkludera stoff från en rad olika typer av källor förutom arkivresurser. QVIZ omfattar arkiv från hela Europa, medan vår portal inte har ambitionen att gå utanför Sveriges gränser, varigenom många komplikationer som beror på exempelvis nationella olikheter i klassificering och mycket annat sådant kan undvikas. Sökningarna i QVIZ begränsas inte endast geografiskt, utan även tidsmässigt, medan vi är tveksamma till att begränsa sökningarna tidsmässigt, bl.a. eftersom mycket av det material vi vill inkludera i portalen saknar datering. Användargränssnittet till QVIZ är rent kartbaserat, medan vi vill åstadkomma en större flexibilitet i användargränssnittet genom att också göra detta flikbaserat. Slutligen tycks den tänkta målgruppen för QVIZ i första hand vara arkivforskare och endast sekundärt allmänheten, medan den här skisserade portalen riktar sig till såväl lekter som lärde.

Själva den kartbaserade navigeringsmekanismen i *QVIZ* är mycket intressant och elegant utformad och liknar vad som kommer att föreslås nedan och också återfinns, ofta i mer primitiv form, i vissa andra sökgränssnitt. *QVIZ*-prototypens koppling till arkivresurserna via en arkivresurslista i en "panel" förefaller dock inte särskilt skalbar och kan troligtvis endast svårligen på ett adekvat sätt hantera det större antal arkivresurser som i normalfallet faktiskt finns för varje socken. Kopplingen bygger vidare på att de inkluderade arkiven erbjuder en ingång till sina databaser via en viss form av standardiserade modeller, vilka alla arkiv som vill vara med i så fall måste understödja, något som säkert kan visa sig innebära en betydande tröskel för en del av dessa. Här skulle det vara fördelaktigt, tycks det, med en enklare, öppnare och mer direkt kopplingsmekanism.

Dokumentasjonsprosjektet (www.dokpro.uio.no) var ett större samarbetsprojekt mellan universiteten i Bergen, Oslo, Trondheim och Tromsø, vilket genomfördes under åren 1992-1997 för att på webben tillgängliggöra en del av dessa norska universitets samlingar inom områdena språk och kultur (Ore & Kristiansen 1998). Projektet avslutades formellt 1997, varefter *Enhet for digital dokumentasjon ved Det humanistiske fakultetet (EDD)* vid universitetet i Oslo stått för drift och vidareutveckling av projektets databaser. Man kan från projektets hemsida via länkar enkelt nå sökgränssnitt mot en rad olika databaser inom områdena arkeologi, etnografi, folkloristik, historia, medeltidshistoria, lexikografi, litteratur, numismatik och ortnamn.

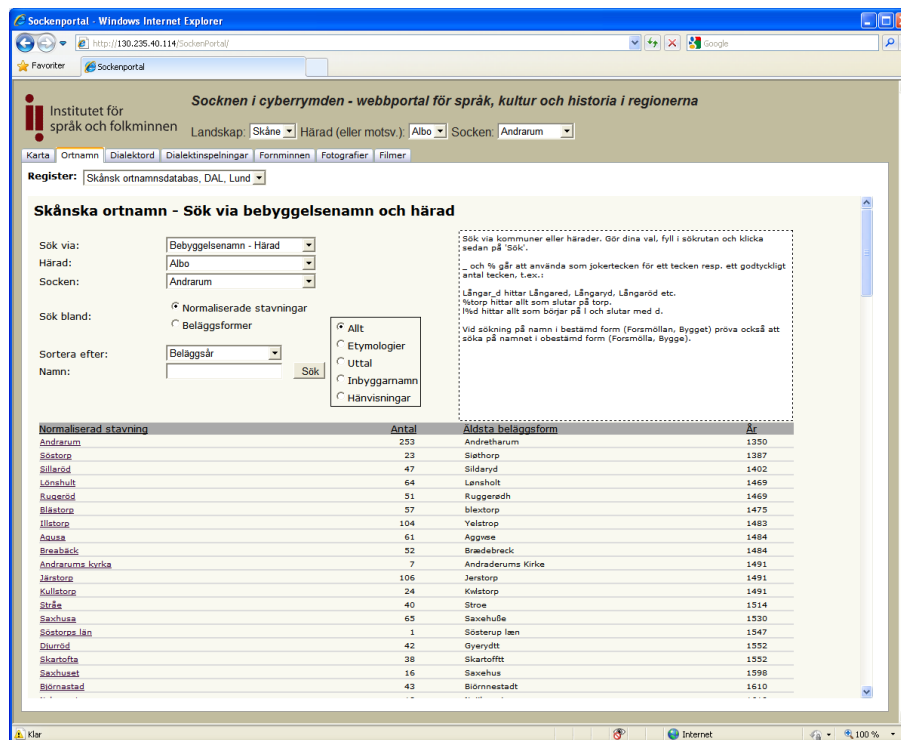
Ytterligare databaser, som dock inte ingår i *Dokumentasjonsprosjektet*, har gjorts tillgängliga via *EDD:s* hemsida (www.edd.uio.no/perl/search/search.cgi). Projektet påminner genom sin tvärvetenskapliga inriktning något om det som föreslås nedan, men var betydligt mer ambitiöst i sin målsättning, då det i sig omfattade nyutveckling av en rad databaser (inkl. inmatning av data) åt de olika universiteten och engagerade ett stort antal forskare och andra resurser under fem års tid till en betydande kostnad (240 500 000 NOK!), medan den här diskuterade portalen främst syftar till att förenkla tillgängligheten till redan existerande databaser och bör kunna utvecklas av en person på relativt kort tid till en förhållandevis ringa kostnad. I föreliggande portalprojekt kan man också dra nytta av teknikutvecklingen sedan 1997 för att åstadkomma en mer till-

talande presentation och bättre integration mellan de olika applikationerna och databaserna i portalen.

Nedan kommer att diskuteras mer i detalj hur en portalapplikation skulle kunna utformas och struktureras samt vilken information den skulle kunna eller borde tillhandahålla. Därefter följer några funderingar om hur ett portalprojekt skulle kunna drivas. I ett appendix diskuteras några möjliga intressenter i ett portalprojekt, varvid också kortfattat beskrivs ett antal arkivresurser som skulle kunna vara intressanta att integrera i en sådan portal.

Hur skulle en portalapplikation kunna utformas?

För en portalapplikation av det slag som det här handlar om är antalet intressenter rimligtvis ganska stort. Vi har t.ex. en rad institutionella användare (såsom olika arkiv, bibliotek, museer, universitet och skolor), forskare inom olika områden (såsom nordister, historiker, arkeologer, etnologer, kyrkohistoriker och idéhistoriker), föreningar (såsom hembygdsföreningar och föreningar för släktforskare, folkmusik och folkdans) och inte minst den intresserade allmänheten, för vilken en lokalhistorisk portal förmodligen skulle erbjuda en betydande lockelse (se appendix för en översikt över några möjliga intressenter). För undervisningsändamål i grund- och gymnasieskolor likaväl som vid universitet och högskolor skulle en sådan portal utgöra en värdefull resurs, för att nu inte tala om den nytta forskarvärlden skulle kunna dra av den. Att få med representanter för alla dessa intressenter i en dialog kring applikationens utformning och utseende är knappast görligt och skulle förmodligen leda till en alltför disparat kravbild och mycket stor tidsspillan. I stället väljer vi här att utgå från att en huvudman driver projektet och står för den grundläggande utformningen av applikationen, troligen i dialog med ett mindre urval av nyckelintressenter.



Figur 5. Prototyp till flikbaserat användargränssnitt för webbportal.

Övergripande struktur

För att strukturera ett komplext material på en webbplats använder man sig t.ex. av menyer och flikar. Flikbaserade användargränssnitt har på senare tid blivit allt vanligare och erbjuder användarna en lättbegriplig metafor och enkel navigering. I en ”prototyp” till den här diskuterade webbportalen har flikar baserade på *AJAX*-teknologi använts (Figur 5). Som ett komplement för att möjliggöra vidare valmöjligheter under respektive flik kan t.ex. en överliggande, eller kanske vänsterställd, meny eller rullgardinslista användas. I prototypen har en överliggande rullgardinslista använts (”Register” under fliken ”Ortnamn” i Figur 5).

I en flikbaserad lokalhistorisk portal bör valet av geografisk region – landskap, härad, socken eller alternativt kommun och församling – göras gemensamt för samtliga flikar, t.ex. såsom i prototypen i en verktygs-

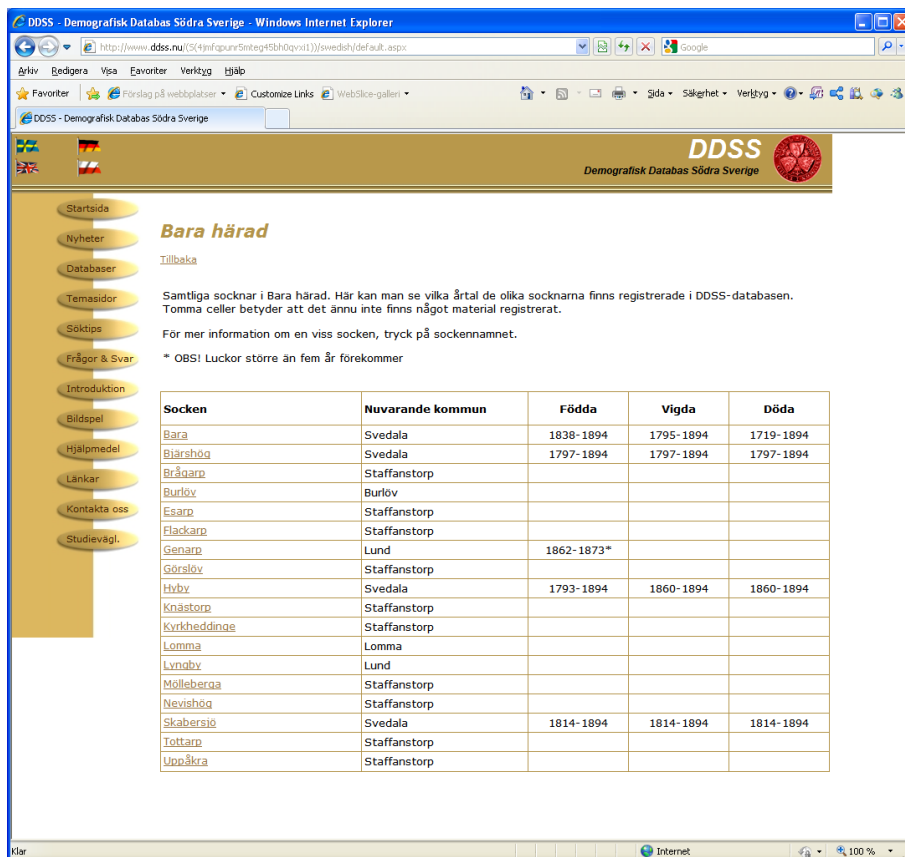
eller menyrad ovanför flikarna, så att det gjorda valet slår igenom när man hoppar mellan flikarna och kan observeras på verktygsraden oavsett var man befinner sig i portalen. Detta kan endast åstadkommas under förutsättning att de applikationer som presenteras på de olika flikarna på något sätt understödjer ”förval” av geografisk information, exempelvis via parametrar eller *web services*-anrop. I många fall kan det behövas mindre programmatiska ingrepp i de utnyttjade applikationerna för att åstadkomma detta, vilket givetvis kräver en dialog med ägaren av applikationen. I nödfall kan man kanske nöja sig med att göra om valet av geografisk region i applikationen, även om detta förefaller ganska klumpigt och helst bör betraktas som en temporär lösning.



Figur 6. Klickbar häradskarta i användargränssnittet till Demografisk Databas Södra Sverige (DDSS).

För många lekmän är idag begrepp som socken och härad abstrusa. Man vet helt enkelt inte vilket härad eller, kanske mindre ofta, vilken socken man bor i eller kommer ifrån. Vid sidan av navigering via en ”verktygsrad” bör det därför finnas möjlighet att navigera via ett kartgränssnitt, där användaren enkelt kan identifiera den geografiska region han är intresserad av.³ En sådan navigering skulle kunna ligga under en speciell flik, troligen den första i ordningen, i användargränssnittet. Den skulle också kunna kombineras med en mer detaljerad kartbild över den valda socknen av det slag man finner i *Google Maps*, *Eniros* eller *Hittas* kartapplikationer (utmärkta och mer detaljerade, men ganska kostbara kartor tillhandahålls av *Lantmäteriet*). Ett navigeringsgränssnitt av det slag som här skulle kunna komma ifråga används av *Landsarkivet i Lund* i form av en klickbar häradskarta, via vilken man navigerar sig fram i vissa delar av *Demografisk Databas Södra Sverige (DDSS)* (Figur 6).

I nästa steg väljer man i *Landsarkivets* applikation socken textuellt (Figur 7), men det skulle ju även här i princip vara möjligt att presentera en klickbar karta över socknarna. Dessas antal är dock mycket stort och att definiera de klickbara regionerna för dessa på en karta skulle innebära ett betydande arbete, vilket dock skulle vara till stor nytta i många sammanhang och faktiskt gjorts i det inledningsvis diskuterade *QVIZ*-projektet. *Landsarkivet* erbjuder som ett komplement en ganska detaljerad, men icke klickbar sockenkarta ([www.ddss.nu/\(S\(4jmfqpunr5mteg45bh0qvxi1\)\)/swedish/maps/skanedetail.aspx](http://www.ddss.nu/(S(4jmfqpunr5mteg45bh0qvxi1))/swedish/maps/skanedetail.aspx)).

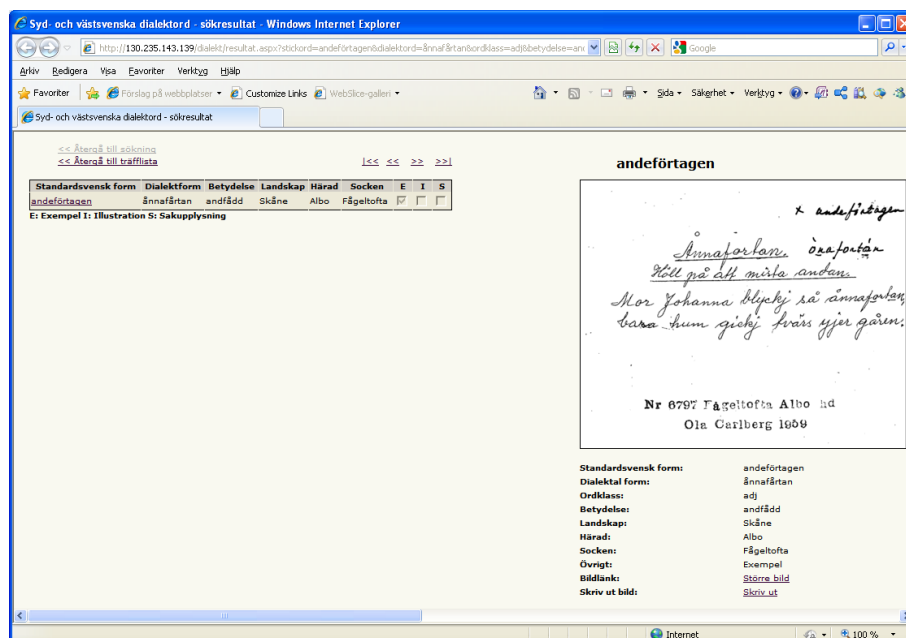


Figur 7. Användargränssnitt för sockenval i DDSS.

När man i vår tänkta portalapplikation väl valt geografiskt område (normalt alltså socken), klickar man på en flik, t.ex. "dialektord", "ortnamn" eller "bilder". På fliken dyker förmodligen ett sökgränssnitt av något slag upp, eventuellt (= helst) med landskap, härad, socken eller liknande kategorier förvalda. Här får sedan användaren söka vidare efter den information han vill komma åt. I vissa fall kanske inte ett fullfjädrat sökgränssnitt behövs, utan åtkomst erbjuds via exempelvis hyperlänkar eller ett filstrukturliknande träd.

Sökmöjligheter

Sökgränssnitt kan utformas på många olika sätt, och i en portalapplikation av det slag som det här är frågan om får man räkna med att de olika ingående applikationerna kommer att ha en utformning som avviker sinsemellan. Icke desto mindre kan man ju föreslå en mall som skulle kunna tjäna som förebild för nyutvecklade sökapplikationer och även för modifikationer och vidareutveckling av befintliga sådana. I detta avsnitt kommer jag att utgå från den sökfunktionalitet som implementerats i de två applikationer som utvecklats vid *Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund (DAL)* och också diskutera vissa möjliga förbättringar av deras nuvarande sökgränssnitt.



Figur 8. Presentation av sedeslapp med märkning i Dialekt- och ortnamnsarkivets *dialektapplikation*.

För att digitaliserad information skall bli sökbar måste den märkas eller "taggas", d.v.s. förses med diverse kompletterande information som beskriver innehållet. T.ex. märks i *Dialekt- och ortnamnsarkivets* dialekt-

databas – som beskrivs mer i detalj av Lundbladh (2009) – varje post med information om stickord (standardsvensk form), dialektal form, ordklass, betydelse, landskap, härad, socken och information om huruvida det finns exempel, illustration eller sakupplysning på sedeslappen (Figur 8). Dessa data kan sedan utnyttjas vid sökning i databasen. I själva verket utgör märkningen det stora arbetet vid digitalisering, ett arbete som kräver stor noggrannhet och ofta även en hel del kunskap och insikter om applikationsområdet.

Hur sökgränssnittet och presentationen av träfflistan har utformats i *DAL:s* dialektapplikation framgår av Figur 9. Detta sökanvändargränssnitt är kraftfullt, men samtidigt relativt enkelt och utformat med tanke på att det skall vara lättanvänt också för den breda allmänheten. Mer avancerade sökmöjligheter kan ibland komma väl till pass eller krävas, speciellt för att uppfylla forskares behov av komplexa specialsökningar. Exempelvis är kombinationssökningar med s.k. booleska operatörer (OCH, ELLER, ICKE) ofta mycket användbara och även något som användarna blivit ganska vana vid genom sökmotorer som *Google*.

Syd- och västsvenska dialektord

Sök via:

Landskap:

Härad:

Socken:

Sök bland: Standardsvenska former Dialektala former Betydelser

Sortera efter:

Ord:

Allt Exempel Illustrationer Sakupplysningar

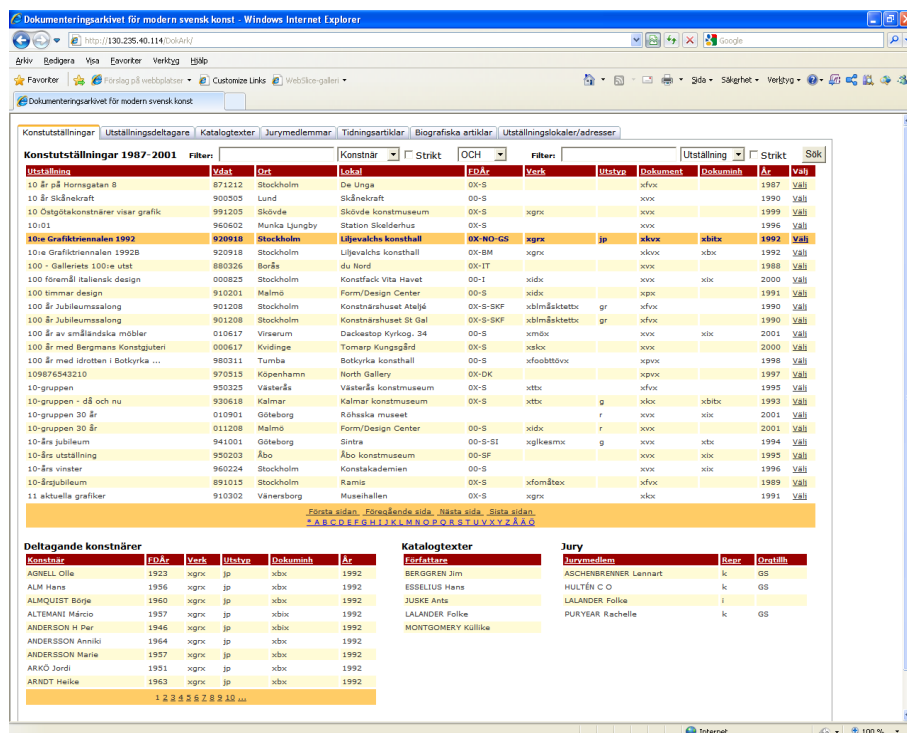
Välj landskap, härad och socken. Fyll i sökrutan och klicka sedan på 'Sök'.
 ... och % går att använda som jokertecken för ett tecken resp. ett
 godtyckligt antal tecken. t.ex.:
 ka_el hittar kabel, kanel, kamel, kavel etc.
 a#lika hittar allt som börjar på a och slutar på lika.
 *selling hittar allt som slutar på elling.
 Vid sökning på ord i bestämd form (möllan, pantofflan) prova också att
 söka på ordet i obestämd form (mölla, pantoffla).

Standardsvensk form	Dialektal form	Ordklass	Betydelse	Antal
abba	abba	v	reta	3
abba upp	abba öpp	v	hetsa upp	1
abbas	abbas	v	retas	8
abborrar	abbärra	s	abborrar	3
abborre	aborre	s	abborre	15
abc	abese, abesede	s	alfabet	1
abc-bok	abesebog	s		1
abcd-bok	abesebog, abesetta, abesebog	s		1
abce-bok	abesebog	s	abce-bok	1
abeceta	abesajta	s	abc-bok	7
abecetan	abesettan	s	abc-boken	3
abecetta	abesätta	s	abc-bok	1
abedank	abedank	adj	trött, utfattig	4
abederande	abederande	s	mycket prat	1
abeet	abeet	s	alfabetet	1
aber	abär	adj	skarp, från, bister	2
abervink	abervenk	s	bakslag	1
abeseta	abesajta	s	abc-bok	1
abesetglutt	abesetglutt	s	abc-glytt	1
abesätta	abesätta	s	abc-bok	1
abiat	abiat	s	alfabetet	2
abrakadabra	abrakadabra	s	abrakadabra	2
abrodd	abbrodd	s	abrodd	1
absolut	appelut	adv	absolut	1
abull	abullär	s	apel	4
abullaträd	abullaträ	s	apelträd	4
abulle	abulle	s	vildäpple	1

Figur 9. Användargränssnitt för sökning av dialektord.

Ett exempel på hur ett enkelt användargränssnitt för kombinations-sökning kan utformas finns i Figur 10, även om i detta fall antalet boole-skt kombinerade söktermer är begränsat till två. I många fall kan det vara fördelaktigt att understödja ett godtyckligt antal söktermer, vilket dock kan göra användargränssnittet litet mer komplicerat. En passant kan nämnas att kryssrutan "Strikt" i användargränssnittet i Figur 10 kan kryssas i för att åstadkomma att sökning skall ske på exakt den sträng användaren angivit. Om rutan inte är ikryssad, infogas automatiskt joker-tecknet % i söksträngen, så att alla termer som någonstans i sig innehåller den angivna strängen ger träff.

En mycket användbar notation för sökningar är så kallade reguljära uttryck (Friedl 2006), vilka används ganska allmänt i datasammanhang och ibland också i språkvetenskapliga applikationer. De understöds dessutom av nyare versioner av databashanterare som *MySQL* och *Microsoft SQL Server*. Reguljära uttryck kan sägas utgöra en generalisering av de elementära möjligheter att forma uttryck som erbjuds av de s.k. joker-tecken som i många sammanhang används för att representera ett eller flera godtyckliga tecken (t.ex. i SQL-frågor `_` och `%`).



Figur 10. Användargränssnitt för sökning i register från Dokumenteringsarkivet för modern konst.

Sådana reguljära uttryck erbjuder en möjlighet att med hjälp av vissa grundläggande operationer (konkatenering, upprepning, gruppering, alternativ) och diverse specialtecken och uttryck (metatecken, parentesuttryck, escape-sekvenser) definiera mönster med relativt god precision,

vilket t.ex. kan vara intressant för en språkforskare som söker efter vissa prefix, stammar, suffix eller former. Ett par exempel får illustrera hur de kan användas. Det reguljära uttrycket $abull([æ]n?|or(na)?)$ matchar de olika formerna *abull*, *abulla*, *abulle*, *abullan*, *abullen*, *abullor*, *abullorna* av det gamla skånska dialektordet *abull* (vildapel, äppleträd). På likande sätt matchar uttrycket $[Hh]a[a]?r(d|th)?l([öø]|öö)s[ææ]$ ett ganska stort antal förekommande former av ortnamnet *Harlösa*, inklusive *Harlösa*, *Haarlösa*, *Harthlöse*, *Harthlösa*, *hardlöse* o.s.v. Uttrycken kan vid en första anblick te sig kryptiska och avskräckande, men när man väl bekantat sig med principerna (vilka kan inhämtas på många webbsidor eller i litteraturen, se Friedl 2006) för hur de används, är de inte svåra att formulera eller analysera.

Det kan möjligen i projektet undantagsvis bli aktuellt att modifiera och förbättra befintliga, kanske mindre användarvänliga eller föråldrade, sökgränssnitt och också bygga helt nya sådana, t.ex. på grundval av de *web services* som tillhandahålls av *Riksantikvarieämbetet* i projektet *K-samsök* (se nedan s. 160). I sådana fall bör givetvis största möjliga enhetlighet i användargränssnittet eftersträvas.

Slutligen kan det också vara värt att titta närmare på eller åtminstone bevaka den utveckling som sker under samlingsbegreppet ”den semantiska webben”, ett forskningsområde, inom vilket nya möjligheter att länka samman och hitta information med hjälp av s.k. ”semantisk märkning” håller på att utvecklas (Berners-Lee, Hendler & Lassila 2001; Daconta, Obrst & Smith 2003). I dagsläget är forskningen inom området delvis i sin linda och det finns också en del som ifrågasatt dess framtidsutsikter och nyttighet (Marshall & Shipman 2003). För de ändamål som vi här tänker på torde det dock vara ställt utom tvivel att semantisk märkning är intressant, liksom möjligheten att skapa nya former av länkar, t.ex. mellan information i olika databaser (Bizer, Heath & Berners-Lee 2009).

Innehåll

Vad skall då en portal för språk, kultur och historia i regionerna erbjuda för information? Detta är givetvis en nyckelfråga för hela detta projekt. Låt oss börja med att konstatera att en rad olika typer av data och information kan komma ifråga. Digitaliserad information kan bestå av t.ex.

bilder, fotografier, texter, dokument, ljudinspelningar, filmer och kartor. Härtill kommer den märkning som behövs för att klassificera och beskriva den digitaliserade informationen och som normalt sparas i en relationsdatabas.

När vi nu dristar oss att presentera en förteckning över några kategorier av information som kan tänkas ingå i portalen, säger det sig självt att denna lista endast bör förstås som ett ytterst preliminärt diskussionsunderlag. Här krävs eftertanke, utredning och vidare dialog med olika intressenter. Några naturliga kandidater till flikar är icke desto mindre:

- Navigation med karta à la *DDSS/QVIZ* med möjlighet att välja textuell eller kartbaserad navigering:
 - landskapskarta > häradskarta > sockenkarta > detalj-karta (*Eniro*-liknande)
- Ortnamn
- Dialektord
- Dialektinspelningar
- Folkminnen (uppteckningar, berättelser, sägner etc.)
- Folkmusik
- Fotografier
- Filmer
- Historia
 - Historik i stora drag med möjlighet att bygga upp en mer detaljerad hypertextbaserad ”sockenhistoria”
 - Viktiga historiska årtal, händelser, slag etc.
 - Historiska dokument
- Historiska kartor (skifteskartor, avsöndringar etc.)
- Kyrkohistoria
- Kyrkoarkiv/kyrkböcker
- Märkliga byggnader (kyrkor, slott, borgar, herrgårdar etc.)
 - Gårdsuppmätningar o. d. (se www.lu.se/folkklivsarkivet)
- Museer och dylikt
- Arkeologiska fynd och andra föremål och antikviteter från de historiska museerna

- Kända personer från orten (såsom konstnärer, författare och arkitekter)
- Konstverk (monument, statyer, tavlor, teckningar, skisser etc.)
- Litterära texter (t.ex. utdrag ur Linnés skånska resa eller Lapplandsresa), dikter etc.
- Genealogisk information
- Handlingar, t.ex. juridiska och ekonomiska handlingar, kontrakt, skifteshandlingar, testamenten etc. (se t.ex. www.lu.se/folklivsarkivet/samlingar/avskriftsarkivet)
- Föreningshistoria
- Topografiska förhållanden
- Litteratur och länkar

Till ovanstående kan komma diverse funktionalitet med anknytning till själva webbportalen såsom kontaktinformation, bloggar, diskussionsfora för olika områden samt tips- och frågebrevlådor, där allmänheten erbjuds möjlighet att komma i kontakt med experter.

I vissa fall kan det av sekretesskäl vara nödvändigt att begränsa tillgängligheten till visst material via ett inloggningsförfarande, och vissa känsliga uppgifter kanske inte alls kan eller bör digitaliseras. Sådana avvägningar bör dock i normalfallet lämnas till de olika intressenterna, som i tveksamma fall lämpligen kan rådgöra med *Datainspektionen* eller juridisk expertis på området.

Det torde också krävas en del eftertanke kring hur platser, där minoritetsspråk som samiska, finska och tornedalsfinska eller av invandrar-språk påverkade etnolekter förekommer eller är förhärskande, skall behandlas i portalen. I första hand får dock även dessa frågor hänskjutas till intressenterna och de av dessa utvecklade applikationerna och sökgränssnitten. Det finns i dagens tekniska infrastrukturer i varje fall inbyggt stöd för att hantera olika språk i ledtexter och dylikt, något som man också skulle kunna dra nytta av i själva portalapplikationen, om så önskas.

Hur skulle ett portalutvecklingsprojekt kunna drivas?

Utvecklingen av själva kärnfunktionaliteten för den portalprogramvara som behövs i projektet kräver knappast några gigantiska personal- eller penningresurser, utan borde kunna hanteras av en programmeringskun-

nig person i dialog och samarbete med de olika för tillfället relevanta intressenterna. En hel del arbete kommer säkert att gå åt till dialogen med intressenterna, men även denna borde kunna hanteras av en person, kanske med stöd från någon eller några nyckelpersoner med ett brett kontaktnät bland intressenterna. Det som är personalkrävande är snarare digitaliseringsprocesserna, som emellertid faller utanför det egentliga portalprojektet.

För projektet behövs i alla händelser en institutionell plattform och huvudman som är intresserad av att driva och finansiera det, och diskussioner med ett par möjliga huvudmän har därför initierats. Finansieringen behöver i slutändan inte komma från denna huvudman, åtminstone inte i sin helhet, utan kan kanske till en större eller mindre del hämtas från externa forskningsfinansiärer, men en institutionell ram och ”trygghamn” behövs definitivt för att projektet skall bli av. Hur projektet mer exakt utformas är givetvis också i hög grad beroende av vilken denna huvudman blir och dennes önskemål och krav. Nedan följer i ett separat appendix en förteckning över ett antal möjliga huvudmän, intressenter och dataleverantörer, med en viss slagsida mot artikelförfattarens närområde (Skåne).

Några slutsatser och avslutande reflektioner

Projektet befinner sig för närvarande i idé- och prototypskedet, men väcker oftast betydande intresse och livlig diskussion när man presenterar det bland såväl forskare som lekmän. Idén att via en portal underlätta åtkomsten till platsanknuten information i ett stort antal olika databaser ter sig uppenbart intressant för många – och det av olika skäl. Att den klassiska socknen utgör den naturliga utgångspunkten i detta sammanhang har jag argumenterat för ganska utförligt ovan, och denna tanke utgör ju också så att säga grundbulten i projektförslaget. Eftersom projektet ännu endast ligger i startgroparna, återstår dock åtskilliga andra frågeställningar och problem.

För det första är urvalet av den information och de datakällor som skall ingå i en portal för språk, kultur och historia i regionerna en nyckelproblematik, som uppenbart kräver mer ingående analys och diskussioner med olika möjliga intressenter. Här bör man nog dessutom fundera mer principiellt kring hur en flikbaserad portal bör byggas upp för att

erbjuda bästa möjliga användarinteraktion. Man kan förvisso gruppera flikar i olika rader, men finns det inte en övre gräns för hur många flikar man kan inkludera för att inte användargränssnittet skall bli tungrott och svåröverskådligt? Kan det rentav finnas behov av en uppdelning i flera portaler med kopplingar till varandra? Och hur skulle i så fall dessa portaler länkas samman och vilka urvalskriterier vore då lämpliga att använda för att gruppera de olika datakällorna under olika ”subportaler”?

Vi har ovan diskuterat behovet av att via kartor navigera fram till en viss plats eller socken via landskaps- och häradskartor e.d. Möjligheterna att för detta ändamål utnyttja befintlig teknik för kartsökning bör undersökas i detalj. Här kan produkter från *Lantmäteriet* och andra kommersiella aktörer komma ifråga, men troligen krävs någon form av speciallösning eller vidareutveckling för att hantera en sockenorienterad navigering av det slag som vi är ute efter. Här erbjuder t.ex. det kartnavigeringsgränssnitt man utnyttjat inom *QVIZ*-projektet en intressant möjlig utgångspunkt.

Den ovan diskuterade portalprototypen var i första hand tänkt som en form av ”proof of concept”, men har trots sin enkelhet också satt fingret på en del tekniska problem som måste lösas i en portalapplikation. Geografiska webbapplikationer såsom *Google Maps* bygger i allmänhet på *AJAX*-teknik, vilken innebär att en hel del *JavaScript*-kod exekveras i webbläsaren. Ibland visar sig denna typ av kod inte så robust, när applikationen körs på ett annat sätt än det förväntade, t.ex. såsom i prototypen i en ”ram” (eng. ”frame”) under en flik i stället för direkt i webbläsaren. Exempelvis kan försök i *AJAX*-koden att sätta fokus med ett skriptkommando, när vederbörande flik inte är synlig, leda till att ett undantag kastas av webbläsarens *JavaScript*-motor. Dessutom visar det sig, som i så många andra fall, att olika webbläsare fungerar olika, vilket gör att kod som fungerar i en webbläsare ställer till problem i en annan. Enligt en preliminär bedömning är de hittills observerade problemen inte elakartade, men de måste inventeras, diagnosticeras och åtgärdas. I vissa fall kan det kanske behövas ingrepp i de ingående applikationerna, vilka kan vara mer eller mindre svåra att få till stånd. Detsamma gäller för övrigt även de kopplingar mellan portalapplikationens sökgränssnitt och de i portalen ingående applikationerna som krävs för integrerade sökningar baserade på den i portalen valda geografiska regionen.

Sist men inte minst gäller det att få en intresserad huvudman för projektet och ordna dess finansiering. När dessa nyckelfrågor väl lösts, borde det vara möjligt att ganska snabbt publicera en betaversion av webbportalen baserad på den ovan diskuterade prototypen och ett mindre antal dataleverantörer, för att sedan efter hand förfina användargränssnittet och övrig funktionalitet och integrera fler och fler datakällor i portalen.

Erik Persson är teknologie doktor i datalogi och arbetar med utveckling av programvara vid LDC vid Lunds universitet. Han har också tidigare arbetat med programutveckling vid olika företag inom näringslivet och konsultbranschen, under en period också som egen företagare. Han har under nästan tre år tjänstgjort som lektor i informatik vid Lunds universitet och även varit studierektor för forskarutbildningen vid denna institution. Han intresserar sig bl.a. för datavetenskapliga tillämpningar inom språkvetenskap och annan humaniora och diverse idéhistoriska och filosofiska frågeställningar med anknytning till dataområdet. Han kan nås via e-postadressen Erik.Persson@ldc.lu.se

Noter

1. Jag vill tacka Carl-Erik Lundbladh, Truls Månsson, Berit Sandnes och Ola Svensson vid *Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund* för att de läst och låtit mig få del av många värdefulla synpunkter på den projektskiss som ligger till grund för föreliggande artikel. Jag vill också tacka redaktionen för *Human IT* för flera utmärkta förslag till förbättringar av artikeln.
2. Sedeslapp är en lapp av det format som erhålles då ett ark paper delas i sexton lika stora delar. Exempel på inskannade sedeslappar kan studeras i *Figur 1* och *Figur 8*.
3. *Human IT* 8:3 (maj 2006) utgör ett temanummer om kartanvändning inom humaniora.

Referenser

ALBORNOS, LAURA ET AL. (2008). *QVIZ: Query and context based visualization of time-spatial cultural dynamics. Specific Targeted Research Project. Information Society Technologies. Final Activity Report.* Umeå: Umeå University. <<http://www.qviz.eu/downloads/FinalActivityReport.pdf>> [2009-08-19]

ALMQUIST, JOHAN AXEL (1917-23). *Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523-1630, 1-4.* (Meddelanden från svenska Riksarkivet , N.f., Ser. II, 6). Stockholm: Norstedt.

BERNERS-LEE, TIM, JAMES HENDLER & ORA LASSILA (2001). "The Semantic Web." *Scientific American Magazine*, 284.5: 34-43, Även tillgänglig som <<http://www.scientificamerican.com/article.cfm?id=the-semantic-web>> [2009-08-19]

BIZER, CHRISTIAN, TOM HEATH & TIM BERNERS-LEE (2009). "Linked Data - The Story So Far." *International Journal on Semantic Web and Information Systems*, 5, Under utg. Även tillgänglig som <<http://tomheath.com/papers/bizer-heath-berners-lee-ijswis-linked-data.pdf>> [2009-08-19]

DACONTA, MICHAEL C., LEO J. OBRST & KEVIN T. SMITH (2003). *The Semantic Web: A Guide to the Future of XML, Web Services, and Knowledge Management.* Indianapolis: Wiley.

FRIEDL, JEFFREY (2006). *Mastering Regular Expressions.* 3rd rev. ed. Sebastopol: O'Reilly.

GOVERNOR, JAMES, DION HINCHCLIFFE & DUANE NICKULL (2009). *Web 2.0 Architectures.* Sebastopol: O'Reilly.

LAGERSTEDT, TORSTEN (1973). *Den civila lokalförvaltningens gränser 1630-1952.* (Meddelanden från Kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet, 24). Stockholm: Kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet.

LUNDBLADH, CARL-ERIK (2009). "Aktiva, ballyade askefisar, aväte, avuringar och bandknivar. Syd- och västsvensk dialektdatabas". Festskriftsbidrag (titeln på festskriften ej fastställd), Under utg. Lund: Språk- och litteraturcentrum, avdelningen för svenska.

MARSHALL, CATHERINE C. & FRANK M. SHIPMAN (2003). "Which semantic web?", *Conference on Hypertext and Hypermedia: Proceedings of the fourteenth ACM conference on Hypertext and hypermedia*, Eds. Helen Ashman et al. Nottingham: ACM, 57-66.

ORE, CHRISTIAN EMIL & NINA KRISTIANSEN (1998). *Dokumentasjonsprosjektet: Sluttrapport 1992-1997*. Oslo: Universitetets representant, Även tillgänglig som <<http://www.dokpro.uio.no/slutrapp.pdf>> [2009-08-19]

O'REILLY, TIM (2005). *What Is Web 2.0. Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software*. Sebastopol: O'Reilly. <<http://oreilly.com/lpt/a/6228>> [2009-08-19]

Appendix: Tänkbara intressenter och dataleverantörer

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen har redan genom *Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund (DAL)* och f.d. *Ortnamnsarkivet i Uppsala* – nu *Namnavdelningen i Uppsala (NA)* – sjösatt ett antal ambitiösa digitaliseringsprojekt avseende ortnamn och dialektord, såsom nämnts ovan. Alla arkiv som hör till institutet innehåller i själva verket samlingar av mycket stort allmänintresse som med fördel skulle kunna göras tillgängliga via olika för ändamålet utvecklade webbapplikationer, och gärna då med sökgränssnitt liknande dem som redan utvecklats vid *DAL*. Institutets hemsida återfinns här:

www.sofi.se

Härunder hittar man också alla de i institutet ingående enheterna som t.ex. *Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund (DAL)*:

www.sofi.se/servlet/GetDoc?meta_id=1037

DAL:s skånska ortnamnsdatabas finns här:

<http://130.235.143.139/beb>

Databasen över syd- och västsvenska dialektord åtkommes här:

<http://130.235.143.139/dialekt>

Ortnamnsregistret innehåller *NA*:s samlingar av ortnamn från hela landet:

www2.sofi.se/SOFIU/topo1951/_cdweb/index.htm

Man avser också att i framtiden mer systematiskt lägga ut ljudinspelningar från institutets dialektarkiv på webben – några kortare exempel ur de omfattande samlingarna av dialektinspelningar från olika landskap kan avnjutas här:

www.sofi.se/1602

Riksarkivet

Riksarkivets webbplats återfinns här:

www.riksarkivet.se

Sökning erbjuds också här i flera olika databaser, inklusive den *Nationella Arkivdatabasen (NAD)* och *Riksarkivet/SVAR*, den senare en kostnadsbelagd bild-databas:

nad.ra.se

www.svar.ra.se

NAD ingår jämte bibliotekssöktjänsten *Libris* och *SMDB* (*Svensk Mediedatabas*) i den nya samsöktjänsten *Sondera*, vilken drivs gemensamt av *Riksarkivet* och *Kungliga Biblioteket*:

www.sondera.kb.se

Landsarkivet i Lund

Landsarkivets i Lund webbplats ingår även den i webbplatsen för statens arkiv:

www.riksarkivet.se/default.aspx?id=2233&refid=1194

Liknande hemsidor finns för övrigt för landsarkiven i Göteborg, Härnösand, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund. Även *Region Skåne* erbjuder en hemsida för *Landsarkivet i Lund*:

www.skane.se/templates/Page.aspx?id=58258

Landsarkivets viktigaste databas är *DDSS* (*Demografisk databas södra Sverige*), där bl. a. kyrkböcker för Skåne, Halland och Blekinge efter hand görs tillgängliga:

[www.ddss.nu/\(S\(4w0ngp31xwx5vc55uno2za55\)\)/swedish/default.aspx](http://www.ddss.nu/(S(4w0ngp31xwx5vc55uno2za55))/swedish/default.aspx)

Via länksidan för *DDSS* hittar man för övrigt en rad andra användbara arkivresurser:

[www.ddss.nu/\(S\(kqu00arzke1jyi55jt42nq45\)\)/swedish/links/swedishLinks.htm](http://www.ddss.nu/(S(kqu00arzke1jyi55jt42nq45))/swedish/links/swedishLinks.htm)

Det bör noteras att även andra institutioner är i färd med att lägga ut kyrkböcker på nätet:

www.ddb.umu.se

Arkivcentrum Syd i Lund drivs i samarbete mellan *Landsarkivet*, *Region Skåne*, *Lunds universitet*, *Lunds stadsarkiv*, *Skånes Arkivförbund*, *Skånes Genealogiska Förbund* och *DIS-SYD* (*Datorn i Släktforskningen*):

<http://62.20.57.210/lla/acs>

Lantmäteriet

Lantmäteriet erbjuder idag utmärkta digitaliserade kartor till försäljning och har också digitaliserat ett stort antal historiska kartor, som kan åtkommas kostnadsfritt via en särskild söksida:

www.lantmateriet.se

historiskakartor.lantmateriet.se/arken/s/search.html

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet (RÅ) har utvecklat en rad webbaserade applikationer och erbjuder från sin hemsida söktjänster där man kan hitta ”bilder, fornlämningar, kyrkor, byggnadsmaterial och mycket mer”:

www.raa.se/cms/extern/index.html

www.raa.se/cms/extern/informationstorg/sokhjalpmedel_riksantikvarieambetets_digital_a_kallor.html

Fornsök, tidigare kallad *FMIS (Fornminnesinventering i Sverige)*, är *RÅ:s* databas över svenska fornminnen och ger bl.a. prov på en mycket elegant användning av kartor. För att komma åt databasen i sin helhet, krävs inloggning; den öppna delen återfinns här:

www.raa.se/cms/fornsok/start.html

Tjänsten *Kringla* (tidigare *Kulturmiljösök*) ger möjlighet till samsökning i diverse källor, inklusive *Fornsök*:

www.kringla.nu

K-samsök är ett projekt som bedrivs av *Riksantikvarieämbetet* och som går ut på att göra information från en rad museidatabaser tillgänglig via s.k. ”web services”, med hjälp av vilka man sedan ganska enkelt kan bygga användarvänliga sökanvändargränssnitt:

www.kulturarvsdata.se

Intrasis är en av *Uppdragsverksamheten (UV)* utvecklad GIS-programvara för hantering av arkeologisk information och fältdata:

www.intrasis.com

Statens historiska museer

Statens historiska museers (SHMM) och *Historiska museets* hemsidor återfinns här:

www.shmm.se

www.historiska.se

Ulf Bodin vid *Historiska museet* har i *ASP* utvecklat en prototyp till en inventariedatabas *MIS (Museum Information System)*. Det webbaserade sökgränssnittet *SiS (Sök i Samlingarna)* återfinns här:

mis.historiska.se/mis/sok/sok.asp

Dokumentation och hjälpinformation om *MIS/SiS* samt katalogläsningssystemet *CatView*, kartvisningssystemet *MapView* och *REST SRU Webservice* för ”web service”-baserade sökningar i inventariedatabasen hittas här:

mis.historiska.se/mis/mishelp/finfo.htm

mis.historiska.se/mis/help/mis_sos.htm

ABM-centrum

Genom ett samarbete mellan *Kungliga biblioteket*, *Nationalmuseum*, *Riksantikvarieämbetet*, *Statens arkiv* och *Statens kulturråd* tillkom 2004 *ABM-centrum*, till vars huvudmän sedermera även *Naturhistoriska riksmuseet*, *Statens ljud- och bildarkiv* och *Nordiska museet* sällat sig. Syftet var enligt ABM-centrums webbplats att ”på projektbasis inrätta ett sekretariat som skall arbeta med samordning av frågor som rör svenska arkiv, bibliotek och museer”. Projektet har kommit att fokusera på hur man kan stimulera digitalisering för forsknings- och utbildningssyften.

På projektets webbplats presenteras en stor mängd material kring dessa frågor samt länkar till andra webbplatser med liknande inriktning:

www.abm-centrum.se

Lunds universitet

Vid *Lunds universitet* finns ett flertal i sammanhanget intressanta arkiv, samlingar och bibliotek. Universitets hemsida återfinns här:

www.lu.se

På *LDC* är en stor del av universitetets utvecklingsresurser inom dataområdet samlade:

www.ldc.lu.se

Inom universitetet finns en rad potentiella intressenter, t.ex. *Humanistiska fakulteten*, *Universitetsbiblioteket*, *Biblioteksdirektionen*, *Folklivsarkivet*, diverse institutioner o.s.v. (se nedan).

Lunds universitets bibliotek (LUB) och Universitetsbiblioteket (UB)

Lunds universitets bibliotek (LUB) och *Universitetsbiblioteket (UB)* har, liksom många andra bibliotek och universitetsbibliotek, omfattande samlingar av lokalhistoriskt intressant material. T.ex. finns i *UB:s* s.k. småtrycksdatabas och även delvis vid handskriftsavdelningen en mängd material med relevans i det här sammanhanget:

www.lub.lu.se

www.ub.lu.se

www.ub.lu.se/samlingar/okatalogiserat-tryck

www.ub.lu.se/samlingar/handskrifter-arkiv

Folklivsarkivet

Vid *Lunds universitet* finns *Folklivsarkivet* som har intressanta samlingar inom flera olika områden, varav prov digitaliserats och lagts ut på webben tillsammans med en del enklare sökregister:

www.lu.se/folklivsarkivet

I arkivet finns förutom dokument, teckningar, målningar, fotografier och filmer också inspelningar av folkmusik:

www.lu.se/folkklivsarkivet/skaanes-musiksamlingar/musikexempel

Lunds universitets historiska museum (LUHM)

Lunds universitets historiska museum har en omfattande inventariedatabas utvecklad i början av 90-talet i databashanteraren *4th Dimension*. Man överväger för närvarande att konvertera denna databas till en modernare teknisk miljö och kanske delvis också (ev. efter inloggning) göra den tillgänglig via webben. Museets webbplats återfinns här: www.luhm.lu.se

Andra möjliga intressenter

Släktforskarföreningar och släktforskarwebbplatser är också potentiella intressenter och kanske i vissa fall även dataleverantörer, t.ex.:

www.genealogi.se

www.dis.se

www.slaktdata.org

www.genline.se

www.geneanet.org

Hembygdsföreningar som *Sveriges Hembygdsförbund* eller *Skånes Hembygdsförbund* borde också vara intresserade att dra sitt strå till stacken:

www.hembygd.se

www.skanshembygdsforbund.se

Region Skåne har en hel del verksamhet inom arkivområdet:

www.skane.se/templates/Page.aspx?id=58248

T.ex. har *Region Skåne* på sin webbplats *Terra Scaniae* lagt ut en del pedagogiskt material om Skånes historia för användning i historieundervisningen i skolorna:

www.ts.skane.se

Skånes Arkivförbund är ett samarbetsorgan för drygt 20 skånska arkiv och har forskarsalar vid *Arkivcentrum Syd*:

www.skanearkiv.org

www.skane.se/templates/Page.aspx?id=58262

Det finns också en *Svensk arkivorganisation*, från vars webbsidor webbplatserna för en rad olika svenska arkiv kan nås:

www.foark.umu.se/infosok/arkorg.htm

Ett mycket stort antal arkiv i hela världen kan för övrigt nås ifrån denna webbplats:

www.uiweb.uidaho.edu/special-collections/Other.Repositories.html